

Pertti Salminen
20.10.2015

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostolle
Kuuleminen 21.10.2015

Viite: HE 30/2015 vp

HALLITUKSEN ESITYS VALTION TALOUSARVIOKSI 2016, luku 32.60

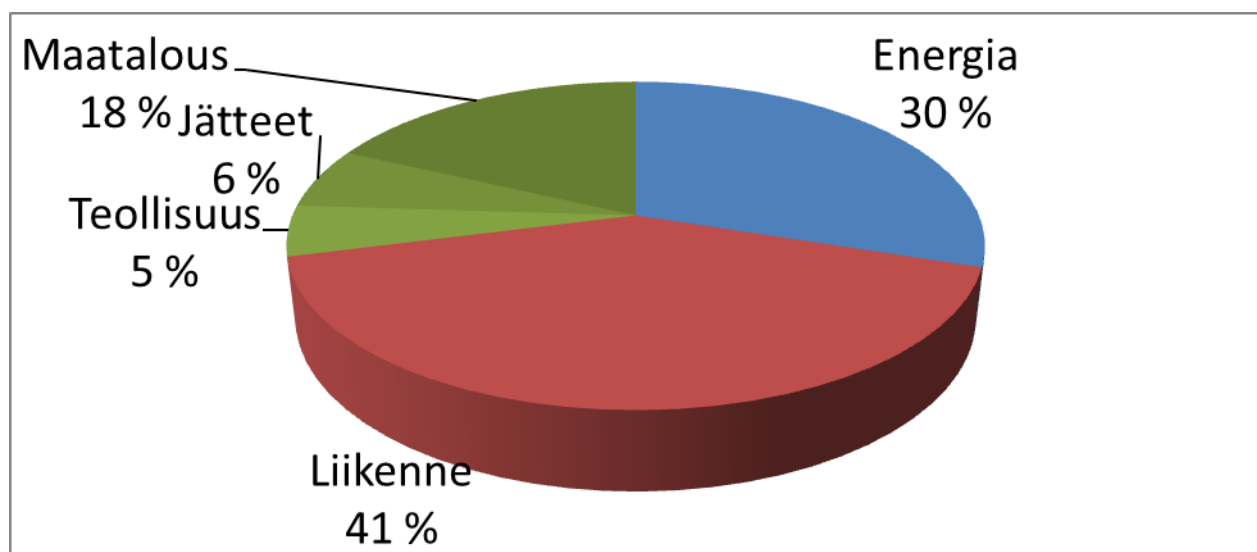
Kiitämme mahdollisuudesta esittää Energiateollisuus ry:n (ET) kommentit valtion talousarvion 2016 energiapolitiikkaa koskevaan lukuun 32.60. Lausunnossamme kommentoimme myös energian ja liikenteen verotusta, koska sillä on kiinteä yhteys toteutettavaan energia- ja ilmastopolitiikkaan.

Korostamme, että päästökauppasektorin ulkopuolisille toimijoille tulee erittäin vaativa päästöjen vähennystavoite vuoteen 2030 mennessä ja toimet sen saavuttamiseksi pitää aloittaa nyt.

Poliittisen ohjauksen painopisteen on oltava päästökauppasektorin ulkopuolella

Päästökauppasektori saavuttaa sille asetetun päästötavoitteen varmasti sekä 2020 (-21 %) että 2030 (- 43 %) vertailuvuoteen 2005 nähden. EU on myös kiristämässä eri toimien markkinoilla olevien päästöoikeuksien määrää, mikä parantaa päästökaupan ohjaavuutta. Päästökauppa toteuttaa energia- ja ilmastotavoitteet myös sähkö- ja kaukolämpöalalla. Se kuuluu kustannustehokkaimpiin toimiin päästöjen vähentämiseksi (uusiutuvat, energiatehokkuus jne.). Uusiutuvat ovat myös kustannuksiltaan kilpailukykyisimpien sähköntuotantomuotojen joukossa (bio-CHP ja maatuulivoima).

Päästökaupan ulkopuoliset toimijat aiheuttavat kasvihuonekaasupäästöistä reilusti yli puolet ja alemman tavoitteen vuoksi niiden osuus päästöistä jatkuvasti kasvaa. Vuoteen 2020 mennessä EU:n tavoite on vähentää päästöjä 10 % vuoden 2005 tasosta. Tavoite on jaettu sitoviksi kansallisiksi tavoitteiksi ja Suomen tavoite on 16 %. Vuoteen 2030 mennessä EU:n tavoitteeksi on esitetty 30 %, joka jaetaan edelleen kansallisiksi sitoviksi tavoitteiksi. Suomen vähennystavoitteeksi tulee melko varmasti yli 35 %.



Päästökaupan ulkopuoliset kasvihuonekaasupäästöt Suomessa 2012 (lähde: TEM).

Jotta Suomi pääsisi kansalliseen tavoitteeseensa vuonna 2030, on päästöjä leikattava erityisen paljon liikenteessä ja päästökaupan ulkopuolisessa energian käytössä, kuten erillislämmityksessä. Se edellyttää vahvaa poliittista ohjausta, veroja, tukia ja normeja. Kuvassa vihreä alue on muita kaasuja kuin hiilidioksidiä ja niiden leikkaaminen on hankalaa.

Tukia ja muuta ohjausta on jatkossa suunnattava uudelleen

Energia-ala toivoo, ettei valtion varoja jatkossa suunnattaisi sähköntuotannon tukemiseen päästökaupan piirissä oleville laitoksille. Jo luvatut tuet toki tulee säilyttää. Tuotet heikentävät energiajärjestelmän kilpailukykyä ja energiamarkkinoiden toimintaa, ja ne eivät ole päästötavoitteiden kannalta tarpeellisia.

Energia- ja ilmastopolitiikkaan käytettävät varat tulisi suunnata uusiutuvan energian, sähköistämisen ja muun energiatehokkuuden edistämiseen päästökaupan ulkopuolella. Toisaalta, varoja tulisi suunnata kasvavasti tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä uuden teknologian markkinoille saattamiseen. Myös EU-rahoituksen hankintaa pitäisi tehostaa uusiin hankkeisiin.

Arviomme mukaan näin saadaan moninkertainen kustannustehokkuus ja päästöjen vähenemä verrattuna siihen, että tuetaan kypsää markkinoilla jo olevaa teknologiaa.

Energiatuissa (investointituki) on valitettavaa laskua samaan aikaan, kun valmistellaan mm. energiatehokkuussopimuksen uutta kautta alkavaksi 2017. Sopimuksissa konkreettisin porkkana yrityksille on investointituki energiatehokkuusinvestointeihin. Kaikkiaan tuulivoiman tuki jatkuu 12 vuotta siten, että viimeiset tuulivoimalaitokset poistuvat tuen piiristä 2030. Metsähakkeen tuen piiristä laitokset poistuvat nykyisen lain voimassa ollessa pääasiassa ennen vuotta 2024.

Monessa kohtaa mainitaan biopolttoaineiden lisääminen liikenteessä, mutta liikenteen sähköistäminen on käytännössä unohdettu. Puhdasta liikennettä tulisi edistää teknologianeutraalista siten, että otetaan kuitenkin huomioon Suomen suuret panostukset biojalostamoihin. Sähkön lisäksi myös vety- ja polttokennoteknologia ovat lupaavia uusia liikenteen energialähteitä ja samalla vety toimii oivana sähkövarastona. Euroopan laajuisesti liikenne- ja ratkaisuihin ovat mukana kaikki uudet vaihtoehdot ja Suomen tulee olla mukana tässä kehityksessä.

Energian ja liikenteen verotusta tulisi kehittää palvelemaan päästöjen kustannustehokasta vähentämistä

Kaukolämmön ja teollisuuden lämmityspolttoaineiden verotuksen painopisteen siirtäminen hiilidioksidisisältöön perustuvaksi on lähtökohtaisesti kannatettavaa, mutta samaan aikaan tulisi laskea energiasisältöön perustuvaa veroa.

Ilmastopolitiikan kustannustehokkuutta edistäisi asteittain ja pidemmällä aikavälillä tapahtuva päällekkäisen hiilidioksidiohjauksen purkaminen ja päästökaupasektorin vapauttaminen hiilidioksidisisältöön perustuvasta verosta. Päästökaupasektorin vero-ohjaus tulee kalliiksi kansalaisille ja elinkeinoelämälle, on kustannustehotonta eikä auta EU:n hiilidioksidipäästöjen päästöjen vähentämisessä lainkaan.

Verotuksella voidaan ja pitää ohjata päästöjen vähentämistä päästökaupasektorin ulkopuolella, joten verotuksen painopisteen tulisi olla näissä päästöissä. Verotuksen käyttäminen päästökaupasektorin ulkopuolella tukisi myös hallitusohjelman tavoitteita korvata öljylämmitystä muilla vaihtoehdoilla ja edistää liikenteessä puhtaiden energialähteiden käyttöä.

Näyttääkin sitä, että lämmitykseen käytettävien polttoaineiden päästökaupan kanssa päällekkäisestä verosta on muodostumassa monella tavoin huono valtiontalouden paikkauskeino sen sijaan että vero auttaisi kustannustehokkaassa ilmastopolitiikan toteuttamisessa.

Liikenteen ja autoilun verotusta tulisi kehittää merkittävästi, jotta Suomi saavuttaisi sille asetettavan päästöjen vähennystavoitteen vuoteen 2030 mennessä. Veron painopisteen siirtäminen uuden auton verotuksesta (autovero) ja ajamisen verottamiseen (ajoneuvovero) on oikean suuntainen toimenpide talousarviossa, mutta hyvin riittämätön vielä. Se nopeuttaa autokannan uusiutumista, ja tasapainottaa verotustamme muiden maiden suhteen (esim. Ruotsi ja Viro).

Uusiutuvan liikenteen edistämiseksi tulisi polttoaineverotusta ja myös tukia uudistaa tuntuvasti siten, että edistetään uusien ratkaisujen markkinoille tuloa ja toisaalta rasitetaan päästäviä vaihtoehtoja. Kun kehitys on saatu hyvään vauhtiin, voidaan valtion talousarvion kannalta tilannetta tarkastella uudelleen.

Lisätiedot:

Pertti Salminen, p. 040 5696996, pertti.salminen@energia.fi

Pia Oesch, p. 050 589 0328, pia.oesch@energia.fi (uusiutuva energia)

Joona Turtiainen, p. 040 586 5939, joona.turtiainen@energia.fi (päästökauppa)

Antti Kohopää, p. 050 344 9265, antti.kohopaa@energia.fi (verotus)